

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Якість життя, якісні дослідження в системі охорони здоров'я
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий медичний інститут. Кафедра громадського здоров'я
Розробник(и)	Любчак Владислав Вікторович
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 66 год. становить контактна робота з викладачем (12 год. лекцій, 54 год. практичних занять), 84 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Громадське здоров'я"
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування теоретичних знань і практичних навичок з впровадження інноваційних проєктів щодо покращення здоров'я, добробуту та якості життя в медичних установах

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Якість життя: сутність поняття. Концептуальні підходи до вимірювання якості життя

Поняття «якості життя» у медицині. Основні типи визначень: глобальні (англ. – global), компонентні (англ. – component), вузькі (англ. – focused). Поняття здоров'я ВООЗ. Здоров'я та хвороба, участь пацієнта в оцінці свого стану та активне його залучення до співпраці. Поняття «умови життя», «рівень життя», «спосіб життя» їх порівняння. Економіка добробуту замість ВВП. Фактори розвитку та протистояння глобальним проблемам. Вимірювання якості життя: міжнародний досвід вимірювання якості життя: можливості міжкраїнових порівнянь. Досвід вимірювання окремих компонентів якості життя населення в Україні

Тема 2 Здорове старіння. Вплив якості життя та поведінки на здоров'я людини

Поняття тривалості життя. Старіюче населення. Поняття збільшення тривалості життя. Стратегії конструювання незначного старіння (Strategies for Engineered Negligible Senescence, SENS). Якість життя та добробуту, пов'язаних зі здоров'ям. Поліпшення здоров'я, функціонування та якості життя людей похилого віку. Фактори, що визначають спосіб життя та впливають на самопочуття. Університет третього віку. Поведінка в галузі здоров'я. Програми зміцнення здоров'я для старіючого населення. Паліативна медицина та хоспіси. Біоетичні проблеми - клонування та заміна органів, уповільнення життя, пересадка свідомості

Тема 3 Управління здоров'ям. Показники оцінювання якості життя

Дослідження у сфері управління здоров'ям. Поняття про статистичні показники, їх види, форма представлення. Охорона здоров'я та розвиток людського капіталу. Показники оцінювання якості життя за методологією the Economist Intelligence Unit, методологією Євростату (European Statistical System Committee), методологією Організації економічного співробітництва та розвитку (Better Life Index). Алгоритм мінімізації ризиків, пов'язаних зі здоров'ям. Міждисциплінарні взаємодії у напрямі формування та збереження здоров'я населення. Громадські організації, які діють заради якості життя, для покращання громадського здоров'я

Тема 4 Благополуччя завдяки технологіям: нові стратегії цифрових технологій добробуту та якості життя

Роль технології як нової стратегії політичного добробуту щодо охорони здоров'я. Відповідальність медичного працівника чи машини? Телемедицина. Трансформація взаємодії медичних працівників та пацієнтів. Здоров'є як стратегія добробуту: трансдисциплінарний підхід. Цифрові технології добробуту. Поняття сталий добробут людини, охорона здоров'я, самотехнології, біогромадяни. Етичний кодекс та основні принципи: повага до людської гідності, конфіденційність, недискримінація або стигматизація, повага до культурних цінностей та культурного різноманіття, доброчесність тощо

Тема 5 Соціальне благополуччя та дизайн, орієнтований на громадян / урбаністика

Соціальний добробуту в епоху технології. Соціальне благополуччя як здатність спілкуватися. Мережа підтримки, яка допомагає подолати самотність. Соціальні навички людини - емпатія, доброта та комунікації. Ненасильницька комунікація. Управління відносин між людиною та технологіями. Побудова соціального благополуччя - як побудова емоційного добробуту. Звіт зі Всесвітнього Щастя (The World Happiness Report). Соціальна інтеграція людини.

Тема 6 Дизайн, орієнтований на громадян / урбаністика

Система «архітектура-благополуччя-здоровий спосіб життя» - сучасний підхід для підтримки якості життя. Дизайн та «архітектура вибору». Особливості організації інклюзивного середовища: принципи універсального дизайну та розумного пристосування. Урбаністична біоетика

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН7	Використовувати теорії та методи соціальних наук, сучасні методи статистики, наук про здоров'я для визначення впливу різних детермінант на здоров'я населення.
РН9	Планувати і здійснювати прикладні дослідження у сфері громадського здоров'я, аналізувати їх результати, обґрунтовувати висновки.
РН12	Розуміти принципи розробки та використовувати у професійній діяльності системи моніторингу і оцінки ефективності інтервенцій, програм та політик в громадському здоров'ї.
РН13	Брати участь у розробці стратегій, політик та заходів з громадського здоров'я, здійснювати ефективну комунікацію у сфері громадського здоров'я з використанням різних каналів та технік комунікації з метою донесення ідей, рішень та власного досвіду до фахівців і нефахівців.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 229 Громадське здоров'я:

ПР1	Визначати найбільш проблемні сфери суспільства та приймати управлінські рішення щодо поліпшення якості життя на місцевому чи/або національному рівні.
ПР2	Досягти здатність інтерпретувати результати досліджень у сфері тематики якості життя, соціального благополуччя, робити обґрунтовані висновки та надавати відповідні рекомендації.
ПР3	Досягти компетенції проводити ефективну комунікацію у сфері якості життя з використанням сучасних каналів та технік комунікації. Використовувати теорії та методи соціальних наук, сучасні методи статистики.
ПР4	Отримати здатність впроваджувати, засновані на доказах стратегії, політики у сфері якості життя із залученням зацікавлених сторін. Оцінювати ефективність програм і послуг сфери громадського здоров'я, спрямованих на поліпшення політики якості життя та соціального благополуччя населення.

7. Роль освітнього компонента у формуванні соціальних навичок

Компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

СН1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
СН2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

СН3	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
СН4	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
СН5	Здатність здобувати нові знання у сфері громадського здоров'я та інтегрувати їх з уже наявними.
СН6	Здатність використовувати у професійній діяльності сучасні теорії, методи соціальних наук та наук про здоров'я.

8. Види навчальних занять

Тема 1. Якість життя: сутність поняття. Концептуальні підходи до вимірювання якості життя	
Лк1 "Якість життя: сутність поняття. Концептуальні підходи до вимірювання якості життя" (денна)	Поняття «якості життя» у медицині. Основні типи визначень: глобальні (англ. – global), компонентні (англ. – component), вузькі (англ. – focused). Поняття здоров'я ВООЗ. Здоров'я та хвороба, участь пацієнта в оцінці свого стану та активне його залучення до співпраці. Поняття «умови життя», «рівень життя», «спосіб життя» їх порівняння. Економіка добробуту замість ВВП. Фактори розвитку та протистояння глобальним проблемам. Вимірювання якості життя: міжнародний досвід вимірювання якості життя: можливості міжкраїнових порівнянь. Досвід вимірювання окремих компонентів якості життя населення в Україні
Пр1 "Поняття «якості життя» у медицині" (денна)	Основні типи визначень: глобальні (англ. – global), компонентні (англ. – component), вузькі (англ. – focused). Поняття здоров'я ВООЗ. Здоров'я та хвороба, участь пацієнта в оцінці свого стану та активне його залучення до співпраці
Пр2 "Здоров'я та хвороба" (денна)	Поняття здоров'я ВООЗ. Здоров'я та хвороба, участь пацієнта в оцінці свого стану та активне його залучення до співпраці.
Пр3 "Умови, рівень, спосіб життя" (денна)	Поняття «умови життя», «рівень життя», «спосіб життя» їх порівняння
Пр4 "Економіка добробуту" (денна)	Економіка добробуту замість ВВП. Фактори розвитку та протистояння глобальним проблемам
Пр5 "Вимірювання якості життя" (денна)	Вимірювання якості життя: міжнародний досвід вимірювання якості життя: можливості міжкраїнових порівнянь. Досвід вимірювання окремих компонентів якості життя населення в Україні
Тема 2. Здорове старіння. Вплив якості життя та поведінки на здоров'я людини	

Лк2 "Здорове старіння. Вплив якості життя та поведінки на здоров'я людини" (денна) Поняття тривалості життя. Старіюче населення. Поняття збільшення тривалості життя. Стратегії конструювання незначного старіння (Strategies for Engineered Negligible Senescence, SENS). Якість життя та добробуту, пов'язаних зі здоров'ям. Поліпшення здоров'я, функціонування та якості життя людей похилого віку. Фактори, що визначають спосіб життя та впливають на самопочуття. Університет третього віку. Поведінка в галузі здоров'я. Програми зміцнення здоров'я для старіючого населення. Паліативна медицина та хоспіси. Біоетичні проблеми - клонування та заміна органів, уповільнення життя, пересадка свідомості
Пр6 "Тривалість життя та старіюче населення" (денна) Поняття тривалості життя. Старіюче населення. Поняття збільшення тривалості життя.
Пр7 "Стратегії конструювання незначного старіння" (денна) Стратегії конструювання незначного старіння (Strategies for Engineered Negligible Senescence, SENS). Якість життя та добробуту, пов'язаних зі здоров'ям.
Пр8 "Люди похилого віку" (денна) Поліпшення здоров'я, функціонування та якості життя людей похилого віку. Фактори, що визначають спосіб життя та впливають на самопочуття. Університет третього віку.
Пр9 "Зміцнення здоров'я для старіючого населення." (денна) Поведінка в галузі здоров'я. Програми зміцнення здоров'я для старіючого населення.
Пр10 "Паліативна медицина та біоетика" (денна) Паліативна медицина та хоспіси. Біоетичні проблеми - клонування та заміна органів, уповільнення життя, пересадка свідомості
Тема 3. Управління здоров'ям. Показники оцінювання якості життя
Лк3 "Управління здоров'ям. Показники оцінювання якості життя" (денна) Дослідження у сфері управління здоров'ям. Поняття про статистичні показники, їх види, форма представлення. Охорона здоров'я та розвиток людського капіталу. Показники оцінювання якості життя за методологією the Economist Intelligence Unit, методологією Євростату (European Statistical System Committee), методологією Організації економічного співробітництва та розвитку (Better Life Index). Алгоритм мінімізації ризиків, пов'язаних зі здоров'ям. Міждисциплінарні взаємодії у напрямі формування та збереження здоров'я населення. Громадські організації, які діють заради якості життя, для покращання громадського здоров'я
Пр11 "Статистика у сфері управління здоров'ям" (денна) Дослідження у сфері управління здоров'ям. Поняття про статистичні показники, їх види, форма представлення.
Пр12 "Людський капітал" (денна) Охорона здоров'я та розвиток людського капіталу.

Пр13 "Показники оцінювання якості життя" (денна) Показники оцінювання якості життя за методологією the Economist Intelligence Unit, методологією Євростату (European Statistical System Committee), методологією Організації економічного співробітництва та розвитку (Better Life Index).
Пр14 "Ризики, пов'язані зі здоров'ям" (денна) Алгоритм мінімізації ризиків, пов'язаних зі здоров'ям. Міждисциплінарні взаємодії у напрямі формування та збереження здоров'я населення.
Пр15 "Громадські організації у сфері покращання громадського здоров'я" (денна) Громадські організації, які діють заради якості життя, для покращання громадського здоров'я
Тема 4. Благополуччя завдяки технологіям: нові стратегії цифрових технологій добробуту та якості життя
Лк4 "Благополуччя завдяки технологіям: нові стратегії цифрових технологій добробуту та якості життя" (денна) Роль технології як нової стратегії політичного добробуту щодо охорони здоров'я. Відповідальність медичного працівника чи машини? Телемедицина. Трансформація взаємодії медичних працівників та пацієнтів. Здоров'є як стратегія добробуту: трансдисциплінарний підхід. Цифрові технології добробуту. Поняття сталий добробут людини, охорона здоров'я, самотехнології, біогромадяни. Етичний кодекс та основні принципи: повага до людської гідності, конфіденційність, недискримінація або стигматизація, повага до культурних цінностей та культурного різноманіття, доброчесність тощо
Пр16 "Технології в сфері добробуту щодо охорони здоров'я" (денна) Роль технології як нової стратегії політичного добробуту щодо охорони здоров'я. Відповідальність медичного працівника чи машини?
Пр17 "Взаємодія медичних працівників та пацієнтів" (денна) Телемедицина. Трансформація взаємодії медичних працівників та пацієнтів.
Пр18 "Здоров'є як стратегія добробуту" (денна) Здоров'є як стратегія добробуту: трансдисциплінарний підхід. Цифрові технології добробуту. Поняття сталий добробут людини, охорона здоров'я, самотехнології, біогромадяни.
Пр19 "Етичний кодекс" (денна) Етичний кодекс та основні принципи: повага до людської гідності, конфіденційність, недискримінація або стигматизація, повага до культурних цінностей та культурного різноманіття, доброчесність тощо
Пр20 "Кейс-стаді" (денна) Розв'язання кейсів у малих групах та індивідуально

Тема 5. Соціальне благополуччя та дизайн, орієнтований на громадян / урбаністика
Лк5 "Соціальне благополуччя та дизайн, орієнтований на громадян / урбаністика" (денна) Соціальний добробуту в епоху технології. Соціальне благополуччя як здатність спілкуватися. Мережа підтримки, яка допомагає подолати самотність. Соціальні навички людини - емпатія, доброта та комунікації. Ненасильницька комунікація. Управління відносин між людиною та технологіями. Побудова соціального благополуччя - як побудова емоційного добробуту. Звіт зі Всесвітнього Щастя (The World Happiness Report). Соціальна інтеграція людини.
Пр21 "Соціальний добробут" (денна) Соціальний добробуту в епоху технології. Соціальне благополуччя як здатність спілкуватися. Мережа підтримки, яка допомагає подолати самотність. Проектне завдання (робота в малих групах): Соціальне підприємство з ідеєю підтримки якості життя. Фудшерінг
Пр22 "Соціальні навички" (денна) Соціальні навички людини - емпатія, доброта та комунікації. Ненасильницька комунікація. Управління відносин між людиною та технологіями
Пр23 "Соціальна інтеграція людини" (денна) Побудова соціального благополуччя - як побудова емоційного добробуту. Звіт зі Всесвітнього Щастя (The World Happiness Report). Соціальна інтеграція людини
Пр24 "Ненасильницьке спілкування" (денна) Тренінг на тему: «Що таке ненасильницьке спілкування?»
Тема 6. Дизайн, орієнтований на громадян / урбаністика
Лк6 "Дизайн, орієнтований на громадян / урбаністика" (денна) Система «архітектура-благополуччя-здоровий спосіб життя» - сучасний підхід для підтримки якості життя. Дизайн та «архітектура вибору». Особливості організації інклюзивного середовища: принципи універсального дизайну та розумного пристосування. Урбаністична біоетика
Пр25 "Система «архітектура-благополуччя-здоровий спосіб життя»" (денна) Система «архітектура-благополуччя-здоровий спосіб життя» - сучасний підхід для підтримки якості життя. Дизайн та «архітектура вибору».
Пр26 "Інклюзивне середовище" (денна) Особливості організації інклюзивного середовища: принципи універсального дизайну та розумного пристосування.
Пр27 "Урбаністична біоетика" (денна) Принципи, методики, впровадження вдосконалення міського середовища

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Імерсивне навчання
МН2	Кейс-орієнтоване навчання
МН3	Практикоорієнтоване навчання
МН4	Евристичне навчання

Лекції надають студентам матеріали з різних точок зору, що є основою для самостійного навчання здобувачів вищої освіти. Лекції доповнюються практичними заняттями, що надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах. Самостійному навчанню сприятиме підготовка до лекцій, практичних занять, а також робота в невеликих групах для підготовки презентацій, що будуть представлені іншим групам, а потім обговорені. Засвоєння тем перевіряється на практичних заняттях, також враховується активність на лекціях (доповненнями та включенням у діалоги під час критичних запитань чи обговореннях).

Практико-орієнтоване навчання та мозковий штурм сприяють розвитку навичок комунікації, роботи в групах; лекції-дискусії та проблемні лекції сприяють набуттю студентами теоретичних знань, розвитку мислення і професійного судження, формуванню мотивації; кейс метод вдосконалює аналітичні навички, сприяє пошуку різних шляхів.

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Усне або письмове опитування за результатами вивчення кожної темиМН4
НД2	Розв'язання практичних завдань за допомогою онлайн-технологій
НД3	Аналіз та обговорення кейсів (навчальних/практичних/науково-дослідних)
НД4	Виконання ситуативних вправ

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$164 \leq RD < 169$
В загальному правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$140 \leq RD < 163$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$127 \leq RD < 139$
Виконання задовольняє мінімальні критерії	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 126$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$70 \leq RD < 119$

Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 69$
---	------------------	------------------

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Розв'язування ситуаційних завдань	Надає можливість виявити чи вміє студент на практиці застосовувати теоретичні знання	Протягом семестру	Успішне виконання практичних навичок з дисципліни
МФО2 Проміжне оцінювання виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)	Надає можливість виявити стан набутого студентами досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, причини виникнення утруднень, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток.	Протягом семестру	За отриманими даними про результати навчання, на основі їх аналізу пропонується визначати оцінку як показник досягнень навчальної діяльності здобувачів
МФО3 Перевірка та оцінювання письмових завдань	Метод ефективною перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із кожної теми навчальної дисципліни. Це дозволяє перевірити засвоєння навчального матеріалу із кожної тематики.	Протягом семестру	Здобувач має надати 60% правильних відповідей
МФО4 Опитування та усні коментарі викладача	Надає можливість виявити стан набутого студентами досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, причини виникнення утруднень, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток.	Протягом семестру	На поточному занятті

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Робота на аудиторних заняттях (Опитування чи тестування)	Надає можливість виявити стан набутого студентами досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей.	Протягом семестру	На поточному занятті

МСО2 Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)	Кейс-метод дозволяє розкрити та сформулювати необхідні для подальшої трудової діяльності якості та здібності студентів-медиків, формує клінічне мислення, аналітичні здібності, самостійність у прийнятті рішення, комунікативність, навички роботи з достатньо великим об'ємом інформації.	До останнього заняття	На аудиторних заняттях
МСО2 Диференційний залік	Метод ефективно перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни.	За розкладом	Особистий кабінет / електронна пошта / група в месенджері

Контрольні заходи:

		Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення		200 балів	
МСО1. Робота на аудиторних заняттях (Опитування чи тестування)		80	
	16x5	80	Так
МСО2. Диференційний залік		80	
		80	Ні
МСО2. Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)		40	
		40	Ні

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі усних або письмових теоретичних зрізів знань, перевірки рівня виконання практичних завдань, презентації отриманих результатів та їх обговорення в групі, перевірки підсумкових модульних контролів. Усі роботи повинні бути виконані самостійно. Роботи можуть бути перевірені на плагіат. Необхідно дотримуватися правил академічної доброчесності. Індивідуальні завдання, схожі між собою, будуть відхилені. Існує можливість перезарахування результатів неформальної освіти за умови співпадання тем та кількості годин (за наявності сертифікату). Форма підсумкового контролю – дифзалік (кількарівневі завдання, що містять тестові запитання, відкриті питання). Здобувач не допускається до підсумкових модульних контролів, якщо не виконав 60% практичних завдань з дисципліни.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Інформаційно-комунікаційні системи
ЗН2	Бібліотечні фонди

ЗНЗ	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
-----	---

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Libanova, E. Assessment of Quality of Life in Ukraine on the Basis of Subjective Indicators of Well-being = Оцінка якості життя в Україні на основі суб'єктивних показників добробуту : monograph / E. Libanova, O. Osaulenko, L. Cherenko. — Warsaw : RS Global Sp. z O.O., 2020. — 361 p. Кільк. прим.: 1 (ЦБ-НавчЗ-навчальний зал. – 1)
2	Якість життя населення України та перші наслідки війни / Черенько Л.М., Полякова С.В., Шишкін В.С., Реут А.Г., Крикун О.І., Когатько Ю.Л., Заяць В.С., Клименко Ю.А.; Нац. акад. наук. Укр., Ін-т демогр.та соц. дослідж. ім.М.В. Птухи. — Електронне видання. — Київ, 2023. — 191 с.
3	Освіта України в умовах повоєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник. МОН: 2022. 358 с.
4	Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 300 с
Допоміжна література	
5	John F. Helliwell, Richard Layard. World Happiness Report 2019. – Sustainable Development Solutions Network. – New York, 2019. – 136 s.
6	Рябець Д. М. Державне регулювання сфери охорони здоров'я: принципи, механізм та інструменти. Економічні горизонти, 2018, (4(7)), 164–174.
7	Office of Disease Prevention and Health Promotion. Healthy People. Available at http://www.healthypeople.gov/2020/topics-objectives/topic/health-related-quality-of-life-wellbeing . [Accessed on 1 September, 2019]
8	Бурлай Т.В., Дмитрук Д.А., Костриця В.І., Левін Р.Я. Політика соціальної якості: теорія та міжнародні підходи в контексті завдань повоєнної реконструкції України. Український соціум, 2022, № 3 (82): 9–30
9	Вдовин М.Л., Зомчак Л.М., Міщук Т.В. Аналітика сучасного стану добробуту населення України. Економіка та суспільство. 2022. №39. С. 11 с.
10	Терешкевич, Г. (сестра Д. (2022). АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА ЗАСАДАХ БІОЕТИКИ. Літопис Волині, (27), 279-291. https://doi.org/10.32782/2305-9389/2022.27.46
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
11	Здорове спілкування. Prometheus. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+HC101+2021_T2